

С У Д Д Я
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ
СТРИЖАК Андрій Андрійович

01033, м. Київ-33, вул. Жилецька, 14

тел. 238-10-39, 238-10-62

16.10.2006р. № 336-16/685

Директору
Інституту держави і права
імені В.М.Корецького

Ю.Шемшученку

Шановний Юрію Сергійовичу!

До Конституційного Суду України надійшло конституційне подання 47 народних депутатів України щодо неконституційності Закону України «Про внесення зміни до розділу IV Прикінцеві та перехідні положення Закону України “Про Конституційний Суд України” від 4 серпня 2006 року.

У зв'язку із здійсненням попередньої підготовки матеріалів у цій справі для її розгляду Конституційним Судом України і відповідно до статті 19 Закону України “Про Конституційний Суд України” надсилаю копію зазначеного конституційного подання та прошу висловити позицію вчених-фахівців Інституту щодо суті тверджень, викладених у конституційному поданні.

Буду вдячний за відповідь у найкоротші терміни.

Додаток: копія конституційного подання на 3 аркушах.

З повагою

Судья-доповідач

А.Стрижак

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ім. В.М. Корецького

Україна, 01601, м. Київ,
вул. Трьохсвятительська, 4
тел. (044) 278 5155
факс (044) 278 5474
E-mail: jus@ukrpack.net

NATIONAL
UKRAINIAN ACADEMY OF SCIENCES
KORETSKY INSTITUTE
OF STATE AND LAW

4, Trjohsvjateljtska st.,
01601, Kiev, Ukraine
tel. (044) 278 5155
fax (044) 278 5474
E-mail: jus@ukrpack.net

17. 01. 07 р. № 126/10
На № _____

Судді Конституційного Суду України
Стрижаку А.А.

На № 336-16/685
від 16.10.2006 р.

Надсилаємо висновок стосовно конституційного подання 47 народних депутатів України щодо неконституційності Закону України «Про внесення змін до Розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Конституційний Суд України» від 4 серпня 2006 року.

Додаток: на ⁵ арк.

Директор Інституту,
академік НАН України

Ю.С. Шемпученко

16/141
01 07.

ВИСНОВОК
стосовно конституційного
подання щодо неконституційності Закону України
«Про внесення змін до Розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення»
Закону України «Про Конституційний Суд України»
від 4 серпня 2006 року

Ознайомлення з текстом зазначеного конституційного подання 47 народних депутатів України від 19 вересня 2006 року дає підстави для наступних висновків.

1. Верховна Рада України внесла зміни до Закону України «Про Конституційний Суд України», якими *уточнено юрисдикцію Конституційного Суду України з питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України.* Цими змінами виключені з даної юрисдикції закони України про внесення змін до Конституції України (далі – конституційні закони).

На думку суб'єкта конституційного подання, Верховна Рада України таким чином в антиконституційний спосіб обмежила повноваження Конституційного Суду України та конституційні права суддів, порушила конституційні засади діяльності єдиного органу конституційної юрисдикції, а також положення статей 13 і 14 Закону України «Про Конституційний Суд України», якими визначені межі повноважень цього органу; прийняття цього Закону суперечить фундаментальним положенням Конституції України (стаття 6) щодо розподілу державної влади України на законодавчу, виконавчу і судову.

Отже, суб'єкт конституційного подання вказує на невідповідність Закону від 4 серпня 2006 року положенням ст.ст. 6, 150, 152 Конституції України.

2. Вирішуючи питання про конституційність даного Закону, необхідно, на наш погляд, виходити з таких міркувань.

Юрисдикція Конституційного Суду України є елементом судочинства і відповідно до п. 14 ст. 92 Конституції України визначається виключно законами України. За змістом даної статті терміном «законодавство України» охоплюються Конституція України, конституційні закони і звичайні закони, зокрема, Закон України «Про Конституційний Суд України».

У Конституції України конституційна юрисдикція, єдиним органом якої є Конституційний Суд України, визначена у частині другій ст. 147, згідно з якою Конституційний Суд вирішує, зокрема, питання про відповідність законів Конституції України. За змістом даної статті терміном «законодавство» позначаються усі закони, крім Конституції – Основного Закону України, тобто як звичайні, так і конституційні закони.

Та обставина, що з набранням чинності конституційним законом його текст стає текстом самої Конституції, не суперечить визнанню такого закону самостійним актом у певних відношеннях. На це вказує зміст ст. 158 Конституції, яка обмежує повторне подання законопроекту про внесення змін до Конституції України у разі неприйняття його як закону, а також зміст ст. 159 Конституції, який передбачає перевірку Конституційним Судом відповідності усіх конституційних законопроектів вимогам ст.ст. 157, 158 Конституції.

Разом з тим, конституційний закон є специфічним законом України по відношенню до Конституції України, оскільки він має однакову з нею юридичну силу і з набранням чинності стає невід'ємною складовою тексту самої Конституції. Тому на вирішення питань щодо перевірки конституційності даної категорії законів не можна автоматично поширювати вимоги, передбачені для перевірки конституційності звичайних законів. Адже сама Конституція передбачає особливу процедуру прийняття конституційних законів порівняно із загальною законодавчою процедурою.

3. Зважаючи на це, при вирішенні досліджуваного питання необхідно дати відповідь на запитання: *яким чином специфіка конституційного закону впливає на підпорядкування його вимогам конституційної юрисдикції?*

Відповідаючи на дане запитання, слід, на нашу думку, виходити насамперед із загальних засад Конституції України, зокрема, системного аналізу положень ст.ст. 6, 8, 19 Конституції.

Принциповою у цьому сенсі є ст. 6 Конституції України щодо здійснення державної влади в Україні на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову, що передбачає, крім іншого, запровадження механізму стримувань і противаг, зокрема між законодавчою і судовою владами. Стимування законодавчої влади засобами конституційної юрисдикції передбачає контроль за дотриманням парламентом як законодавчим органом вимог Конституції, в т.ч. при прийнятті законів України.

Разом з тим, частина друга ст. 6 встановлює вимогу щодо здійснення повноважень органами судової влади у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України. А відповідно до частини другої ст. 8 Конституції закони приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Очевидно, що ця вимога стосується передусім звичайних законів України, нижчих за юридичною силою ніж Конституція і конституційні закони. Щодо конституційних законів, дана вимога має сенс лише в частині їх прийняття на *основі Конституції*, тобто в порядку конституційної процедури їх розгляду, ухвалення та набрання ними чинності. Адже закон, який змінює Конституцію, не може не заперечувати ті конституційні положення, які він змінює.

Відтак, відповідність цих законів Конституції обмежується лише вимогою їх відповідності ст.ст. 157, 158 Конституції, згідно з якими недопускаються зміни, що передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи порушення територіальної цілісності України, а також змінення Конституції в умовах воєнного або надзвичайного стану, повторне

змінення одних і тих самих положень Конституції протягом строку повноважень Верховної Ради України та у разі порушення строку повторного подання одного й того самого законопроекту про внесення змін до Конституції.

Отже, специфіка конституційних законів визначає *обмежений характер* реалізації щодо них конституційної юрисдикції; і ця обставина має обов'язково враховуватися, виходячи з вимог ст. 19 Конституції, згідно з якою органи судової влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачані Конституцією та законами України.

Зважаючи на те, що Конституційний Суд України згідно зі ст. 159 Конституції України надає висновок щодо відповідності вимогам ст.ст. 157 і 158 Конституції *законопроекту* про внесення змін до Конституції, слід вважати, що конституційна юрисдикція щодо конституційних законів, за змістом Конституції, обмежується лише перевіркою відповідності *процедурного аспекту*, тобто відповідності вимогам Конституції України процедури розгляду, ухвалення та набрання чинності цими законами, зокрема, в частині врахування висновку Конституційного Суду України, передбаченого ст. 159 Конституції.

4. Разом з тим, загальна формула ст. 147 Конституції не враховує цієї особливості конституційної юрисдикції щодо конституційних законів, а відтак, позбавляє законодавчий орган чіткого конституційного орієнтиру при визначенні повноважень Конституційного Суду України в цій частині.

Оскільки йдеться про визначення повноважень органу конституційної юрисдикції, ця прогалина в конституційному регулюванні не може бути усунена шляхом тлумачення Конституційним Судом ст. 147 Конституції, яке означало б фактично встановлення відповідної норми щодо обмеження або розширення повноваження Конституційного Суду України. Ця прогалина може бути усунена лише шляхом внесення відповідної зміни до Конституції України Верховною Радою України.

Зважаючи на це, у Конституційного Суду України, на нашу думку, відсутні достатні конституційні підстави для вирішення питання, чи відповідає Конституції України (є конституційним) Закон України «Про внесення змін до Розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про конституційний Суд» від 4 серпня 2006 року.

Зав. Центром теоретичних проблем законотворчості
Інституту держави і права ім. В.М. Корещького НАН України,

доктор юридичних наук

О.І. ЮЩИК